

massa õra uppusiwad. Naesterahwad lehwitasiwad räti-futega ja mehed kandsiwad punaseid nellisid. Nad tahtsiwad teda wabastada, ja temale isillistu wabadust linsida, nagu maaseadus seda nõudis. Imestamine ja auusartus hiiglawõitja ees oli nii suur, et hull ohwitseriid leisri heals ja peastmisels endid ãhwardas ühendada. Niisuguse sel olekul ei jäänud walitsuse muud üle, kui laewakaptenile lästu anda ja wangi õra teise laewa peale viia, mislega teda Heelena saarele saadeti.

Selle laewa peal läidi wangidega hõsti ümber, nagu Napoleon ise seda on kinnitanud. Sedasama wõime ka ütelda Heelena saarel olekust; iseenesest mõista oli ka see Napoleonile, kes lõik maailma enese alla tahtis sundida, suurets piinats. Tema wabal hiiglawaimul oli wangipõli sadakorda rastem kui teistel surrelissidel. Sealt ei siis ka jutt ehl on töusnud, nagu oleks tema wangiumem Sir Hudson Lowe harimata ja metsik inimene olnud.

Hulul läidi Napoleoniga Heelena saarel õrnaste ümber, aga mitmekordset peastmiselatset tegi wad tema elu juba aasta pärast rasteks, fest et walwamine Inglise poolt waljumalis läts. Inglise walitsuse läts forda üht sirja lätte saada, milles Napoleonile teatati, et Ameriklasted teima peastmisels umbes 600 tubat rubla on tollu pannud, saatku ta oga sõnum sõpradele. Hiljem sai wad Ingla sed weel mõne teise wabastamise plaani lätte, mis Ameriklast oli välja mõeldud. Mai kuul 1815 aastal saadi Washingtonist teada, et laew juba merel, mis Napoleoni wangipõlwele tahab otse teha. Kohe saatis Inglis walitsus laewadega sõjawäge Heelena saarele. Ameriklaste wamustus Napoleon'i vastu, kes suningad alandanud ja ühendatud riikidele Lusiana maakonna mõünud, oli nii suur, et nende poolt lõige pahemat wõis farta.

Nüüd andis Inglis walitsus walju läsu wangi üle langesti walwada. Tema jalutamise lohta litsendati ja sell 6 öhtul pidi maailmawõitja oma wäite se minema ja Inglis soldatid piirasiwad majatese sisse ja Napoleon wõis oma alnast soldatite wabitulesid waa-delva, ja wahisoldatti sammusid oma alna ol suulda. Siin laekis ta oma sirjutajal omad mälestusded paberisse panna.

Enne näis Euroopa talle wäike olewat, nüüd oli Napoleon terve riik: wiis madalat tuba poolmädanud põrandatega. Aga ialgi ehl ei ole ta nii suur olnud,

kui siin, kus ta oma hirmust saatust unustades, lahe naesterahwa wäissemat walu püüdis watgistada. Selle peotäie inimestega püüti temale leiserilistu anu anda. Meis wiletsates ruumides oli ta itta veel Keiser Napoleon, kuid wäijas aga nimetati teda: kindral Bonaparte.

Paarforda oli temal oma wangiülemaga tollu-põrlamist, teda ta enam enese ette ei lassnud. Ta ei lassnud ka oma elumaja parandamist ette wöötta, ehl suli Ingliswalitsus seda soowis. Ingliswalitsus alandas tema ülespidamise summat aastast 80 tuhanda rubla peale. Napoleon wihlas fest ajast Sir Hudson Lowe veel enam, kes omal wõimul nimetatud summat poolosa lõrgendas.

Napoleon mõüs oma hõbedased sõõginduud õra. "Mis kasu hõbelausfides, kui sealt pealt midagi sūua pole," ütles ta. Oma truu auustajatest ajas ta mõned õra, teised lahtsiwad temast wabatahtlitult. Paar sõpra jät temale surmani truuits. Sest saadik ei tulnud ta enam toast välja, ega läinud ka aeda; punaselue mehed oliwad talle waastu meetit, ja ta ei wõinud neid silma otsastgi näha. Itta enam ja enam läts tema elu ühetooniliseks. Siin walises elas ta veel kord lõid omad wõidud ja elu-äpardused läbi ja lassis nad oma waimusfilma eest mõõda minna. . .

See mees, kes Prantsuse mässu watgistas, Prantsuse-maa elu ümber muutis, kes Italias, Helveetias ja Saksamaal sõgawad uue elu alused pani, kes Ohtumaad Homilumaa waastu liituma pani, missugust liitumist risti-sõitudest saadik enam ei olnud nähtud, ja kes tuhandate ja tuhandate silmad Heelena saarele tömbas, see peab viististe suremata suurustesse seast ajaloo esimeses reas seisma.

Wäärifene.

(Rahvamuist).

Kui Noa suure weenuputuse ajal laewas oli ja laew laenetest wee peal edasi ja tagasi sai liigutatud, siis tulit wanapagan ja uuristas laewale augu sisse, et teda lõi-fidega, kes seal peal oliwad, põhja lasta. Laew oleks tödeste hullka läinud, kui Noa seda auju mitte ei oleks tähele pannud ja madu senni, kui Noa augule pulsa ette tegi, mitte oma sabu ei oleks ette pistnud. Kui laew jälle kindel oli, siis tahtis Noa maole aitamise eest meelegead teha ja saatis lihulase, kellel wäga peenitene maitsmine olt,